

FATMA İRFAN SERHAN'IN KARAGÖL ROMANINDA İZLEKSEL KURGU

THEMATIC FICTION IN FATMA İRFAN SERHAN'S KARAGÖL NOVEL

 Adem GÜRBÜZ¹

¹Doç. Dr, Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ademgurbuz@bingol.edu.tr.

ÖZ

1950'li yıllardan itibaren popülerleşmeye başlayan köy romanları özellikle köylü-ağa ve zengin-fakir çatışması, kadın-erkek eşitsizliği, sınıf farklılıkları, gelenek ve görenekler, köy-kent çatışması vb. konular üzerinde durur. Bir dönem romantik bir tarzda köylünün/köylülüğün de yüceltiildiği bu tür eserlerde; modernist, aydın, teknolojiyi ön plana çıkaran, yeniliklere açık ve akılcı bir bakış açısı ortaya konur. Halkın bilinçlendirilmesi, eğitilmesi, değerlerinin farkına varması ve modernist davranış kalıplarına kavuşturulması amaçlanır. Özellikle din, din adamı, yanlış tevekkül anlayışı, taassup vb. unsurlar eleştiriyeye tabi tutulur ve akılcılık ön plana çıkarılır. Cumhuriyet dönemine kadar bakır kalan ve yazarların uzak durduğu coğrafyalar/kültürler ve bunların özellikleri üzerinde durulur. Bu çalışmada, toplumcu gerçekçi bir profil çizen ve özellikle köy romanlarına ilgi duyan Fatma İrfan Serhan'ın Karagöl romanında öne çıkan izlekler ele alınacaktır. Karagöl, köy yaşamının zorluklarını, köylerdeki zenginlik kaynaklarını, çalışıp çabalamanın ve gayret göstermenin önemini, köylülerdeki taassup ve yanlış tevekkül anlayışını, köydeki yaşam koşullarının zorluğunu belli bir kurgu çerçevesinde işleyen bir köy romanıdır. Araştırma sonucunda eserin; çalışkanlık, dil ve taassup, kadın-erkek eşitsizliği, uyumuz evlilikler olmak üzere dört izlek üzerine kurgulandığı tespit edilmiştir. Yazar, bu izleklerde genel olarak toplumsal eleştiride bulunmak yerine köy yaşamının karakteristik özelliklerini yansıtmış, toplumcu gerçekçi öğretileri ön plana çıkarmış, köy yaşamındaki yanlış inanışlara ve taassup anlayışına dikkat çekmiş ve köy yaşamını realist bir şekilde somutlaştırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fatma İrfan Serhan, Karagöl, köy romanı, toplumcu gerçekçilik.

ABSTRACT

Village novels, which have become popular since the 1950s, especially deal with the conflict between peasants and landlords and rich and poor, inequalities between men and women, class differences, traditions and customs, village-city conflict, etc. focuses on issues. In such works, the peasant/peasantry was glorified in a romantic manner for a period of time; A modernist, enlightened, technology-glorifying, innovative and rational perspective is presented. It is aimed to raise the public's awareness, educate them, make them aware of their values and bring them to modernist behavioral patterns. Particularly elements such as religion, clergy, false understanding of trust, bigotry, etc. are criticized and rationality is brought to the fore. Geographies/cultures and their characteristics that remained untouched until the Republic period and that writers stayed away from are emphasized. In this study, the prominent themes in the novel Karagöl by Fatma İrfan Serhan, who draws a social realist profile and is especially interested in village novels, will be discussed. Karagöl is a village novel that deals with the difficulties of village life, the sources of wealth in the villages, the importance of working and striving, the bigotry and false understanding of resignation among the villagers, and the difficulties of living conditions in the village within the framework of a certain fiction. As a result of the research, the work; It has been determined that it is built on four themes: diligence, religion and bigotry, inequality between men and women and disharmony marriages. In these themes, instead of making social criticism in general, the author reflected the characteristic features of village life, highlighted social realistic teachings, drew attention to the false beliefs and understanding of bigotry in village life, and embodied village life in a realistic way.

Keywords: Fatma İrfan Serhan, Karagöl, village novel, social realism.

GİRİŞ

Kemal Tahir'in ilk eşi olan ve hapse girdiği dönemde kocasından boşanan Fatma İrfan Serhan, 1915-1992 yılları arasında yaşamış bir sanatçıdır. Edirne Öğretmen Okulundan sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünü bitiren yazar, bir süre İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsüne devam eder ve edebiyat öğretmenliğinin yanı sıra gazetecilik de yapar. İlk şiirleri Edirne Öğretmen Okulu son sınıfında öğrenciyken Kemal Tahir'in çıkardığı Geçit dergisinde (1933-34) yayımlanır (Yalçın, 2001, s. 908). Küçük yaşlardan itibaren edebiyata meraklı olan Fatma İrfan'ın hayatında önemli bir nokta, Nâzım Hikmet'in evlerine kiracı olarak taşınmasıdır. Çünkü şairi ve hatta Kemal Tahir'i bu vesileyle tanımış, onların edebiyat, siyaset ve sosyal hayat etrafında gelişen sohbetlerinde bulunmuştur. Gazetelerde, şiirlerinden ziyade makale ve fıkralarını görmek mümkündür. Cumhuriyet, Vatan, Demokrat İzmir gibi gazetelerde yazdıklarıyla dikkat çeker. Sabah Postası'nda "Düşünceler", Demokrat İzmir gazetesinde "Güllü ile Çoban Süllü" ve "Süllü Dayı ile Yörük Ayşe" adlı fıkra köşelerinde kalem oynatır. Vatan gazetesinde 1962 yılında "Gavur Dağı" adlı romanı tefrika edildiyse de yayımlanmaz (Tepedelen, 2020). Bu bağlamda Fatma İrfan Serhan, edebiyatın türlü alanlarında kalem oynatan bir kişilik arz eder.

Marziye ve Karagöl adlarında iki adet yayımlanmış romanı olan yazar, özellikle toplumsal konulara ve köy romanlarına ilgi duyar. Eserlerinde köylünün temel sorunlarına, köy yaşamının zorluklarına, batıl inanışlara vb. vurgu yapar, toplumcu gerçekçi ve halkçı bir duruş sergiler. Bununla birlikte yazarın romanlarında aşk, intihar, kent-köy sorunları, gelecek-modernizm karşıtlığı vb. konulara da yer

verilir. Yine yazar, özellikle köy romanlarını işlediği eserlerinde teknolojiyi yüceltir, teknolojinin insan yaşamına sağladığı katkıları yoğun bir şekilde işler.

Bu çalışmada Fatma İrfan Serhan'ın Karagöl adlı eseri izleksel kurgu bağlamında irdelenecektir. Çalışma kapsamında adı geçen roman tematik olarak okunup fişlenmiş ve elde edilen veriler doküman analizi yöntemiyle tahlil edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda Karagöl romanında ön plana çıkan izlekler şu şekilde belirlenmiştir: çalışkanlık, din ve taassup, kadın-erkek eşitsizliği, uyumsuz evlilikler.

1. Çalışkanlık

Karagöl romanında alın teriyle çalışıp çabalamak ve ekmeğini çıkarmak için uğraş içerisinde olmak adeta bir ibadet gibi yüceltilirken atalet ise eleştirilir. Romanda toprağın, suyun ve tabiatın gerekli ilgi ve özen gösterildiğinde insanı âbâd edeceği vurgulanır. Eser boyunca çalışıp çabalayanlar hep ödüllendirilir ve zenginleştirilir; atalet içerisinde olanlarsa cezalandırılır ve sefil bir hayata mahkûm edilir.

Roman başkışısı Demir Bey, bir dağ köylüsüdür, askerliğini bitirdikten sonra arkadaşı Süleyman'ın köyü Karagöl'e yerleşir ve hayatını burada sürdürmeye karar verir. Karagöl halkı, çok verimli topraklara sahip olmalarına rağmen refaha erişemeyen, çoğunlukla çalışıp çabalamak yerine kahvede vakit geçiren bir özelliğe sahiptir. Bu yüzden yaşamlarını kıt kanaat bir şekilde sürdürürler. Karagöl'e yeni yerleşen Demir Bey, bunca verimli topraklar içinde insanların sefalet içinde yaşam sür-

dürmelerini anlamlandırmakta güçlük çeke- ve düşüncelerini bir iç monologla şu şekilde dile getirir: “Toprak zengin, zengin ya.. Demek millet tembel. Böyle toprağın üzerindeki çocuklar böyle mi olacaktı hey miskinler” (Serhan, 1979, s. 13). Demir Bey, Karagöl’e yerleşir yerleşmez para kazanmanın yollarını aramaya başlar. Köylünün her perşembe günü iki saat uzaklıktaki bir köyde kurulan pazarda alışveriş yaptığını öğrenir. Bunun üzerine köylünün pazara gitmesine gerek kalmayacak bir sistem kurar. Köyü dolaşır ihtiyaçları tespit eder ve köylünün ürünlerini belli bir komisyon karşılığında pazarda satar. Böylece hem köylü tarafından sevilir hem de kısa süre içerisinde köyün önemli isimlerinden biri haline gelir. Anlatıcı, Demir Bey’in iki yıllık yoğun çabasını şu sözlerle dile getirir:

Az önce paralarını hesaplamıştı. Karagöl’e geleli iki yıla yaklaşıyordu. Durmadan çalışmıştı. Bilmediği, gidip gelmediği köy kalmamıştı. Elli altmış kilometrelik alanda yüzden artık köy vardı ki Demir Bey’in yolunu gözler olmuşlardı. Hepsini bir bir yürüyerek dolaşıyordu. Öteki beriki bir eşek almasını söyleyip duruyordu amma, o bildiğinden şaşmıyordu (Serhan, 1979, s. 24).

Demir Bey, yoğun bir şekilde çalışarak kısa zamanda zenginleşir. Bu arada haram yemez, çevrenin güvenini kazanır ve bu yönüyle Karagöl’ün insanlarına örnek olur. Öyle ki zamanla aranan biri haline gelir. Demir Bey’in çalışkanlığını, azmini ve çabasını gören köy-

deki zengin tüccarlardan biri; işlerini yürütmesi karşılığında ona ortaklık teklif eder. Demir Bey, bundan sonra patronluğa terfi eder, buradan da büyük kazançlar elde eder ve kısa süre sonra kendi zeytinyağı fabrikasını kurar. Fabrikada son teknolojik aletleri kullanır ve oldukça verimli sonuçlar elde eder. Bu süreçte Demir Bey’in davranışlarında, azminde ve çalışma prensiplerinde herhangi bir değişiklik olmaz, artık zengin bir ağa konumuna yükselmesine rağmen işçilerden çok daha fazla çalışır. Sabah en erken o işe gider, akşam fabrikayı kapattıktan sonra evine döner. Yani Demir Bey’in sıradan bir işçi görünümünden hiçbir farkı yoktur. Öyle ki fabrikayı denetlemeye gelen bir müfettiş, Demir Bey’in fabrikatör olduğuna uzun süre inanamaz. Anlatıcı bu sahneyi şu şekilde tasvir eder:

Demir Bey sordu:

“Hayrola birini mi arıyordun?”

Yabancı:

“Evet patronu arıyorum. Avluda dediler ama göremiyorum.”.

“Müfettişim. Nerede şu fabrikatör bey?”

“İşte burdayız. Biziz aradığın adam.”

Yabancı, Demir Bey’e baktı. Elleri çamur içinde, bir avucunda ezik zeytinler, başında tüylü bir kasket. Boynu kravatsız, pantolonu ütüsüz. Ufak tefek bir şey (Serhan, 1979, s. 149).

Alıntıdan anlaşıldığı gibi Demir Bey, kılık kıyafetine ve çalışma temposuna bakıldığında sıradan bir işçiden ayırt edilemeyecek durumdadır ve ömrünün sonuna kadar bu davranış kalıplarını değiştirmez. Onun için asıl olan gayret göstermek, çalışıp çabalamak ve hareket halinde olmaktır. Bu bağlamda boş

durmayı sevmez, zeytinyağı mevsimi geçtiğinde diğer tüccarlar boş durur; fakat o, kuru üzüm işine de girer ve bu işte de bütün köyleri kendisine bağlar. Kendini geliştirmekten de geri durmayan Demir Bey, çeşitli kitaplar okur, tarım borsalarında işlem yapar, dünya gündemini yakından takip eder ve ekonomik olayları öngörmeye başlar. Örneğin zeytinin fiyatının düşeceğini öngörür ve elindeki malı önceden elden çıkararak büyük kazanç sağlar. İkinci Dünya Savaşı'nın olduğu dönemde ise tüm parasıyla mal alır ve yörenin en zenginlerinden biri haline gelir. Çalışmayı bir yaşam biçimi haline getiren Demir Bey, ölümden korkmaz; fakat ölümden sonra varislerinin onun işlerini iyi yürütemeyecek olmasından endişe eder: "Biz ölsek de iş durmamalı bir vakitte, şu değirmen dönmeli. Eğer ölürsek bize ne mevlut sesi ne dua, ille de bu fabrikanın sesi gelmeli" (Serhan, 1979, s. 247). Eşini ve çocuklarını tembel, işe yaramaz ve kendi sırtından geçinen amipler olarak değerlendiren Demir Bey, ölmeden önce çok radikal bir karar alır ve aralarında kan bağı olmayan; fakat çocukluktan beri onun yanında büyüyen Ali'yi kendisine tek varis olarak belirler. Çünkü Ali, adeta Demir Bey'in bir kopyası gibidir, oldukça çalışkan ve başarılıdır, tuttuğunu koparır, her işin üstesinden gelir. Demir Bey, Ali'yi kendine varis yapışını anlık bir karar olarak değil, üzerine uzun uzun düşünerek gerçekleştirir ve bu durumu roman karakterlerinden Hafizoğlu'na şu sözlerle açıklar:

Bu işi düşünmeden yaptık belleme. Çok düşündük. Metelik metelik topladığımız paraların biz öldükten sonra harman edilip savrulmasına razı gelmedi gönlümüz. İyice tarttık işi. Terazinin bir gözüne bizim Katipoğlundaki kadınla dört kızı koyduk. Öbür gözüne de fabrikamızdan karnı doyan olanca

insanı.. Köylüleri, hamalları, kamyoncuları, arabacıları, işçileri, ustaları, foturları, simsarları bindirdik. Katipoğlundakiler havada asılı kaldılar. Bir tabur insan çoluğu çocuğu ile ağlayacağına, şu yandaki beş kadın döğünsün varsın dedik. Ali'yi hiç hesaba almadık. Ali bizim Hafizoğlu. Yetim Ali dediğin Demir Bey'dir aslında (Serhan, 1979, s. 287).

Roman başkişisi Demir Bey, çalışıp çabalamayı ve atalet içerisinde olmamayı kendisi için bir yaşam şekli haline getirmiş ve ölene kadar bu minvalde yaşam sürdürmüş, ölümünden sonra varislerinin ona yaraşır bir şekilde gayret göstermeyeceklerine inandığı için onları mirasından men etmiş ve tüm mal varlığını kendisiyle kan bağı olmayan; fakat çalışkanlığı ve gayretiyle Demir Bey'i büyüleyen bir gence bırakmıştır. Romanda idealist bir karakter olarak çizilen Demir Bey; bu tutumuyla insanları alnının teriyle çalışıp kazanmaya sevk etmeye çalışır. Toplumdaki yanlış inanışları/taassup anlayışını da toplumu zehirleyen ve atalete sürükleyen unsurlar olarak değerlendirir.

2. Din ve Taassup

Türk edebiyatında köy konusunu işleyen romancılar, çoğunlukla dinî kurumlara karşı mesafeli durur, bu tür unsurların toplumu pasifize ettiğine ve atalete sürüklediğine inanır. Çoğunlukla romanlardaki dindar tipler; toplumu sömüren, dini kendi çıkarları için kullanan ve rant/çıkar elde eden, iki yüzlü kimselerden oluşur. İdealize edilen kişiler ise dürüst, herkes tarafından sevilen, çalışkan, dinî konularda ise belirgin bir tutum takınmayan karakterler arasından seçilir. Ramazan Kaplan'ın ifadesiyle köy romanlarında "Dine, din adamına veya dindar insana, dinî kavramlara hücum etme, aşağılama kötüleme

ortak bir tutum halindedir” (Kaplan, 1997, s. 252). Benzer kanaatte olan Ramazan Gülen-
dam’a göre ise “Köy romanlarında ve birkaç
istisna dışında Kurtuluş savaşı yıllarını anla-
tan romanlarda dine, din adamına veya din-
dar insana ve dinî değerlere saldırma, onları
aşağılayıp kötüleme ortak bir tutum şeklinde
karşımıza çıkar” (Gülen-
dam, 2010, s. 311).
Bu bağlamda köy romanlarında din adamı-
na karşı olumsuz bir bakış açısının ortaya
konduğu söylenebilir. Klasik bir köy roma-
nı hüviyetinde olan Karagöl romanında dinî
inanışların toplumsal yaşamda taassuba yol
açtığı ve insanları tembelleğe ittiği tezi işlenir.
Roman başkişisi Demir Bey, bir dağ köylüsü-
dür, dürüsttür, yalan dolan bilmez, kendisine
sığınan insanları koruyup kollar ve erdemli
bir duruş sergiler. Bununla birlikte dine karşı
mesafelidir, Allah’a inanmaz ve kulluk vazir-
fesini yerine getirmez. Demir Bey’in dinden
uzaklaşmasında inançlı görünen insanların
ikiyüzlülükleri, camide başka dışarıda başka
davranmaları, birbirlerinin arkasından iş çe-
virmeleri, mallarını hileli yollarla satmaları,
namus konusunda duyarsız olmaları vb. de
etkindir. Ayrıca onun dinden uzak kalmasının
temel gerekçesi, dinî kurumların insanları
yanlış bir tevekkül anlayışına ittiği ve tembel-
leştirdiği düşüncesidir. Anlatıcı, Demir Bey’in
bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle dile ge-
tirir:

Demir Bey Allah’a inanmazdı. “Allah’a inan-
mak iyi değildir,” derdi. “Adamı miskin eder.
Tembel eder. Kendine inanacaksın. Allah ne
söz.. Hadi bakalım Demir Bey yerinden kımıl-
damasın da ona has ekmeklen kaşar peynirini
yollayıversin. Olmaz öyle şey. Aklına güvene-
ceksin. Aklın sana ne diyor. Git çalış mı diyor.
Gidip çalışacaksın. Başkasının malını çalma
mı diyor, çalmayacaksın (Serhan, 1979, s. 25-

26).

Görüldüğü gibi Demir Bey, insanların her şeyi
Allah’tan beklemesini yanlış bir olgu olarak
değerlendirmiş ve bu nedenle Allah’a inanma-
mayı tercih etmiştir. Çünkü o, insanın her şeyi
kendi çabasıyla elde edebileceğine inanan bi-
ridir ve gayret göstermeyip sadece Allah’tan
yardım beklemeyi anlamlandırmakta güçlük
çeker. Alnının teriyle çalışıp kazanç sağlamayı
bir tür ibadet mesabesinde gören Demir Bey,
hiçbir mal varlığı yokken çalışıp çabalamak
suretiyle kısa zamanda köyün ileri gelenle-
rinden biri haline gelir ve bir zeytin fabrikası
kurar. Fabrikasında helale harama dikkat et-
meye büyük özen gösterir, inançsız bir karak-
ter olmasına rağmen kul hakkı yememeye/
yedirmemeye çok dikkat eder ve işçilerini şu
sözlerle uyarır: “Bakın oğlum, ne eksik iste-
rim, ne artık. Kantarınız namuslu olacak. Siz
o köylerde kantarla benim namusumu tartıp
geziyorsunuz. Hile haram istemem” (Serhan,
1979, s. 64).

Roman başkişisi Demir Bey, dine karşı mesa-
felidir; fakat köyün gelenek göreneklerine ve
törelere karşı durmaz, kendisinin hizmetini
gören Emeti’nin ölümü üzerine köyün imamı-
nı çağırır, imama yüklü miktarda para verir
ve şu direktifleri verir: “Al şu parayı Süley-
man. Ali’nin anasının cenazesine harcanacak.
Ne gerekiyorsa alınsın. Köyün töresi neyse
öyle yapılsın. Parayı harcamaktan çekinme.
Varlıklı adamların cenazesi gibi götürülsün...
Helvasını karsınlar, lokmasını döksünler,
mevludunu okutsunlar. Her iş yolunca görü-
lsün” (Serhan, 1979, s. 229). Görüldüğü gibi
Demir Bey, dine karşı mesafeli olmasına rağ-
men köyün törelerini/inançlarını önemser
ve köylüyle benzer davranış kalıpları sergiler.
Bu bağlamda o, dine veya inançlara savaş aç-
mayan; fakat taassuba karşı olan bir karakter

olarak tarif edilebilir.

Büyük bir aşkla kendisini çalışmaya veren Demir Bey'in tembelliğe ve atalete tahammülü yoktur. Bu bağlamda susuzluğun baş gösterdiği bir dönemde köylülerin yağmur duasına çıkmasına tepki gösterir. Çünkü köylü, gerekli tedbirleri almamış ve susuzluğa karşı sondaj çalışmasında bulunmamıştır. İnançsız bir karakter olan roman başkışisi Demir Bey, bu süreçte kendisiyle bir tür çelişki içine girer ve Allah'ın insanları terbiye etmek için yağmur göndermediğini, böylece insanların aklını başına devşirmeleri gerektiği mesajını verdiğini düşünür ve bu duygularını şu sözlerle ifade eder: "Hey şaşkın millet. Duadan şimdiye dek ne fayda bulmuşlar ki. Yağmur bu kez de yağmayacak Ali oğlum. Neden dersen köylü milletinin aklı başına gelsin diye" (Serhan, 1979, s. 90). Gerçekten de Demir Bey'in tahminleri tutar, köye yağmur yağmaz ve köylü, çaresiz bir şekilde Demir Bey'den yardım dilenir. Demir Bey ise bunun üzerine köylüdeki yanlış tevekkül anlayışını eleştirir. Çünkü ona göre köylü, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri doğru kullanmamış, tembellik yapmış, günübirlik bir yaşam sürdürmüş ve zor zamanlar için herhangi bir tedbir almamıştır. Demir Bey, kahvede köylüye bir tür nutuk çeker ve köylünün her şeyi Allah'tan dilemek yerine kendi vazifesini yapmasını ve çalışıp çabalamasını şu sözlerle salık verir:

Karaoğlan, senin gibi sabahtan akşama domino şakırdatıp, ara sıra yağmur var mı diye aptal aptal gözlerimi göğe kaldırmam. Her şeyi Tanrı'dan bekliyorsun... Biz senin gibi çay başında aşure kaşıklayıp gökten rahmet insin diye duaya durmadık. Ana demedik, vatan demedik, ekmeğin peşi sıra koştuk. Daha da koşmaktayız. Bak burada kahveler ağzına beraber adam dolu... Şu bereketli topraklar

üzerinde aç kalanlara hiçbir vakit acımam ben... Bu yıl yağmur yağmıyormuş, iki kulaç kazıp da bir tulumba çaktın mı, gürül gürül su çıkıyor topraklarınızdan. Gökten düşmeyi, yerden neden çıkarmazsınız? (Serhan, 1979, s. 97-98).

Yazarın sözünü emanet ettiği başkışisi Demir Bey, roman boyunca halktaki yanlış tevekkül anlayışını yıkmaya ve köylüyü gayrete getirmeye çalışır. Yazar, romanda din ile dünya işlerinin birbirine karıştırılmaması gerektiği, kişinin dünyada yapıp ettiklerinin olumlu/olumsuz tüm sorumluluğunun kişiye ait olduğu mesajını verir. İnançları ve dinî kurumları doğrudan hedef almak gibi bir gayret içerisinde olmaz, bunun yerine insanlardaki ataleti kırmayı ve onları elindeki fırsatları en iyi/verimli şekilde kullanmaya yönlendirmeyi arzular. Nitekim romanda idealize edilen başkışisi Demir Bey, hiçbir mal varlığı olmamasına rağmen çalışıp çabalamış ve bölgenin en ileri gelenlerinden biri haline gelerek topluma ve köylülere fayda sağlamıştır. Demir Bey, terakki ederken dinî kimliğinden veya inancından dolayı değil, bireysel çabalarıyla başarılı olmuştur. Bu bağlamda eserde özellikle yanlış tevekkül anlayışı eleştirilir ve bu düşüncede olan köylüler sefil, başarısız, aciz kimseler olarak gösterilir.

3. Kadın-Erkek Eşitsizliği

Ataerki toplumlarda aile reisi çoğunlukla erkeklerden oluşur, mülk erkeklere aittir, ev ekonomisi erkekler tarafından yönetilir. "Erkekler, ataerki ağ içerisinde kadınlar gibi kısıtlanmış değillerdir. Kadınlar her an erkeklerin kontrolü altındadırlar; her kadın genelde an azından bir erkeğin koruması ve kontrolü altındadır" (Demren, 2003, s. 38). Yapılan eylemin suç teşkil edip etmediği ve davranışın

iyi veya kötü olarak tanımlanması, eylemin failine göre de değişebilir. Örneğin erkek egemen toplumlarda gayrimeşru bir eylem içerisine girmek, erkekler için olağan bir durum olarak karşılanabilirken kadınlar için bir tür namussuzluk olarak değerlendirilebilir.

Türk edebiyatında özellikle 1950-1980 yılları arasında köy romanları popülerlik kazanır, köye ve köylüye büyük bir ilgi doğar. Köy romanlarında köylülerin günlük hayatta yaşadıkları zorluklar, geçim sıkıntısı, köylü-ağa çatışması vb. konular üzerinde durulur. Bu tür romanlarda dikkat çekilen bir diğer olgu ise kadın-erkek eşitsizliğidir. Bu tür eserlerde kadın-erkek eşitsizliği zaman zaman erkek egemen toplumsal yapının doğal bir sonucu olarak görülürken zaman zamansa toplumdaki kanayan bir yara olarak gösterilir ve eleştirel bir yaklaşımla işlenir. Örneğin “Şemsettin Sami’nin ‘Taaşuk-ı Talât ve Fitnat’ adlı romanının kahramanı Fitnat, Namık Kemal’in ‘İntibah’ındaki Dilaşup, Ahmet Mithat’ın ‘Felâtun Bey ile Rakım Efendi’ sindeki Canan, Sami Paşazade Sezai’nin ‘Sergüzeşt’indeki Dilber, erkek yazarların ideallerindeki melek huylu, güzel ve erkek egemenliğini severek kabullenmiş kadınlardır” (Moran, 2007, s. 253). Kemal Tahir’in Bir Mülkiyet Kalesi romanında kadınların herhangi bir konu hakkında fikir beyan etmesi, düşünce belirtmesi bile kabullenilmez (Tahir, 2004). Ömer Polat’ın Dilan romanında kadınlar, “kanayak” (Polat, 2011: 30) olarak değerlendirilir ve kadın olmak bir tür eksiklik olarak görülür. Örnekleri arttırmak mümkündür.

Karagöl romanında bir köydeki erkek egemen toplumsal yapı resmedilir. Yazar, eserde herhangi bir eleştirel tutum içerisine girmez, kadın-erkek eşitsizliğini toplumun karakteristik yapısı olarak okuyucuya sunar. Buna

göre romanda erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm kurduğu, ayrıştığı, üstün tutulduğu ve ön plana çıktığı bir yaşam biçimi resmedilir. Eserdeki toplumsal yapıda erkekler, amir; kadınlarsa itaatkâr bir konumdadır. Evin ekonomisi üzerinde kadınların söz söyleme hakkı bulunmaz. Kadınlar, sadece kendilerine sorulduğunda fikir beyan eder, bunun dışında ise fikirlerine itibar edilmez. Erkek çocuk sahibi olmak, kız çocuğu sahibi olmaktan daha çok tercih edilen bir olgudur. Örneğin Karagöl köyünde erkek olarak dünyaya gelmek, daha baştan itibaren kişiye ayrıcalık katan bir unsurdur. Çünkü toplumsal yapıda, erkek olmakla erk ve güç sahibi olmak birbirlerine paralel olgular olarak görülür. Bu bağlamda romanın üzerine kurgulandığı mekânlardan “Gavur Dağında erkek çocuk bey olarak dünyaya gelir. Anasının bile ona fiske vurmaya hakkı yoktur, erkektir o. Yılmayı, korkmayı öğrenmeyecek, dağ adamı gözü pek olacak” (Serhan, 1979, s. 15). Alıntıdan da anlaşıldığı gibi Karagöl romanında erkek çocuk, daha doğumundan itibaren kız çocuğundan üstün tutulur ve bu minvalde yetiştirilir. Öyle ki anne bile erkek çocuk üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunmaya çekinir.

Erkek çocuk, kırsal kesimde gücü ve erki temsil eder; evin yükünü alır, geçimi ve güvenliği sağlar, dosta güven düşmana korku salar. Soyun erkek tarafından sürdürüldüğü düşüncesi hâkimdir. Soyun temel belirleyicisi erkek olduğu için gücün sahibi de erkektir. Evin temsil edilmesi ve yönetimiyle ilgili kararları büyük oranda erkek verir. Ekonomik kaynakların denetimi büyük oranda evin sahibi ve reisi olan erkeklere aittir (Ökten, 2009, s. 305). Bu bağlamda romanda “oğlan demek, çalışan kol demek... Yarın öbür gün çaya gidip gündelik getirecek(tir)” (Serhan,

1979, s. 39). Eserde kız çocuğun bir müddet sonra evlenmek suretiyle evinden ayrıldığı ve başka bir eve yerleştiği, bu yüzden misafir olduğu düşüncesi de yaygındır. Erkek çocuk ise bu noktada aileyi gözeten, koruyup kollayan bir rol üstlenir. “Soyun erkek tarafından belirlendiği ataerkil düzen” (Kalav, 2012, s. 156), erkek çocuğu daha da önemli/vazgeçilmez kılar. Bu bağlamda romanda kız çocuğu sahibi olmak, arzulanan bir olgu değildir. Köylüler, erkek çocukları olduğunda bundan kıvanç duyarken kız çocuğu sahibi olduklarında üzüntü duyar. Roman başkişisi Demir de bu zihniyette olan biridir, dört kız çocuğu sahibi olur ve bunların hiçbirine sevinmez. Anlatıcı, Demir Bey’in bir iç monoloğunu şu sözlerle aktarır:

Ah şu çocuklar kız olacaklarına oğlan olaydılar.. Dört taneler.. Dört fabrika daha kurardım. Ne çare.. Müzehher olacak karı doğura doğura dört pasaklı kız doğurdu. Kendisi gibi aptal, kardeşi gibi çirkin dört kız. Bari sonuncu oğlan gelseydi. Cadı karı inadından kız doğuruyordu belki de. Belki de Demir Bey’i çatlatmak için, öyle ya. Şeytan git eve, hepsini kulaklarından tut kapıdan dışarı fırlat bir bir diyordu (Serhan, 1979, s. 134).

Alıntıdan anlaşıldığı gibi Demir Bey, bir erkek evladı olmamasını kendisi için büyük bir dert addetmiş, kız çocuklarına herhangi bir mal-mülk emanet edilemeyeceğini düşünmüş, erkek çocukları olması durumunda her birine fabrikalar açacağını söylemiş; fakat kız çocuklarına mirastan herhangi bir hak bile tayin etmemiştir. Kadınları sadece bir güzellik nesnesi olarak gören Demir Bey, evlilik yaparken kafasında tek bir kriter belirler: Güzellik. Evleneceği kadının güzel olmasını şart koşan Demir Bey, şehrin en güzel kızı olan Müzehher ile evlenir. Fakat Müzehher sadece güzeldir;

Demir Bey’e itaat etmez, ona yeterince değer vermez. Demir Bey, evlenmeden önce kadınların akıl yürütüp yürütmemesini önemsemez ve onları basit objeler olarak görür. Fakat yanlış bir evlilik yaptığı için ömrünü huzursuz bir şekilde geçirir ve bu deneyimden sonra kadınların aklının ne kadar önemli olduğunu idrak eder: “Diyeceksin ki, kadın kısmına akıl ne gerek. Hayvana bile gerekmiş ne bilirim ben” (Serhan, 1979, s. 161).

Demir Bey, eşini belirlerken tek kriter olarak güzelliği belirlemiş, kentli olan eşiyse aralarındaki kültür farkını dikkate almamış ve bu yüzden ömrünü huzursuz bir şekilde tüketmiştir. Çünkü o, erkek egemen bir toplumda doğup büyümüş, eşi Müzehher Hanım ise kentte daha eşitlikçi bir ortamda büyümüştür. Bu bağlamda Müzehher Hanım, Demir Bey’e itaat etmez, saygıda kusur eder ve köylü olan kocasını küçümser. Kırsal kesimde “Kadının eşine karşı ilk görevi, ona hürmet ve itaat etmek, kocasının namus ve haysiyetine dokunacak her türlü hareketten sakınmak ve eşinin sözünden çıkmamasıdır” (Kaya, 2012, s. 489). “Erkek, kadını kendisinin bir uzantısı, bir parçasıymış gibi algılar. Kolunu istediği yöne kaldırdığı gibi, kadına da böyle muamele yapar... Kadının da insan, kendisinden ayrı bir özne ve şahsiyet olduğunu unuttur” (Tarhan, 2014, s. 171). Karagöl köyünde de kadınların erkeklerle itaat etmesi ve onlar karşısında el pençe divan durması esastır. Bunun tersi durumlar ise kabul edilebilir değildir. Fakat kent kızı olan Müzehher, eşine itaat noktasında köylü kızlarla aynı davranış kalıpları içerisinde olmaz ve daha duyarsız kalır. Özellikle romanda Müzehher’in alternatifi olarak gösterilen köydeki dul kadınlardan Emeti; Demir Bey’e büyük bir saygıyla bağlıdır ve onu memnun etmek için elinden gelen her şeyi yapar. Demir

Bey, yanlış bir evlilik yaptığını fark ettiğinde karısını evden kovar; fakat Müzehher onu dinlemez. Erkek egemen bir toplumsal yapının ürünü olan köylüler, Demir Bey'in böyle bir kadına tahammül edemeyeceğini anlayışla karşılar ve kendi aralarında şu minvalde konuşur: "Ama Dünya güzeliymiş.. Ne fayda, itaati yokmuş ağaya.. İyi babam itaati olmayan karyı n'etmeli. Ben olacağım deflemek ne söz, kemiklerini ufalar atarım şu yana" (Serhan, 1979, s. 117).

Kırsal ve erkek egemen bölgelerde "evlilik hayatı süresince kadından beklenen doğurgan olma ve soyun sürekliliğini sağlama, iyi huylu, geçimli, itaatkâr ve çalışkan olma, bereketi arttırma ve sürekli kılma, dayanıklılık ve sağlamlığı arttırma..." (Büyükokutan, 2013, s. 48) gibi özelliklerdir. Romanda erkek egemen bir toplumsal yapının ürünü olan köylüler, bir kadının kocasına itaat etmeyişi bağışlanamaz bir suç olarak görür. Kocasına itaat etmeyen bir kadının evden kovulmasını veya şiddete maruz kalmasını doğal bir olgu olarak kabul eder. Fakat Demir Bey, eşine her türlü hakareti yapmasına rağmen ondan bir türlü boşanamaz. Çocukları olduktan sonra ise karısından kurtulma umudunu kaybeder ve huzursuz bir yaşam sürdürmeye mecbur kalır. Eserde kültür farkının olduğu insanların yaptığı evlilik olumsuzlanır ve bu yolla eşler arasındaki denkleğin önemine dikkat çekilir.

4. Uyumsuz Evlilikler

Eşler arasında kültür, eğitim, zihniyet, yaş, inanç, din, maddi durum vb. bakımlardan uçurumların olduğu ve bu yüzden evliliğin/aile yaşamının sağlıklı bir şekilde tesis edilemediği evlilikler, uyumsuz evlilikler kapsamında değerlendirilebilir. Bu tür evliliklerde eşler arasında çatışma kaçınılmazdır, sevgi-saygı

hukuku işletilemez, zaman zaman sözel/fiziksel şiddetin ortaya çıktığı olumsuzluklar baş gösterir. Çeşitli nedenlerle boşanmaya da varamayan bu tür evlilikler, tüm aile bireylerinin huzursuz olduğu; fakat yine de evliliğin sürdürüldüğü bir evlilik modeli oluşturur.

Karagöl romanında eşler arasındaki kültür ve yaşantı farklılıklarından kaynaklanan uyumsuz bir evlilik dikkat çeker. Roman başkişisi Demir Bey, bir dağ köylüsüdür, erkek egemen bir toplumda büyümüştür. Onun yaşadığı ortamda kadınlar; kocalarına koşulsuz şartsız bir şekilde itaat eder, ömürlerini eşlerini mutlu kılmaya adar ve kendi benliklerini arka planda tutar. Demir Bey, çalışıp çabalayarak fakirlikten zenginliğe erişmiş ve zeytin fabrikası sahibi olmuş biridir ve çok varlıklı birine dönüştüğü için bir köylü kıızıyla evlenmek istemez. Evleneceği kadının şehrin en güzel kadını olmasını arzular, aracılara haber salar ve bir kent kızı olan Müzehher ile evlenir. Fakat bu evlilik, daha ilk günden itibaren Demir Bey'i bedbaht eder. Çünkü Müzehher, kendini beğenmiş, kibirli bir kızdır ve kocasının köylü olmasından utanç duymaktadır. Demir Bey'le sırf onun zenginliğinden yararlanmak için evlenmiştir ve onu her fırsatta hor görür. Demir Bey, evlendiği gün karısının tutumunu fark eder ve onu evden kovar. Fakat Müzehher, kendisine yapılan türlü hakaretlere rağmen evden ayrılmaz ve kocasının malını tüketmeye devam eder. Bir çocuk doğurduktan sonra ise Demir Bey'in ondan kurtulma ümidi tamamen yok olur. Demir Bey, yaptığı bu yanlış evliliği, hayatının en büyük hatası olarak değerlendirir ve bundan dolayı kendisini suçlar. Çünkü evleneceği kadının sadece güzel olmasını öncelemiş, bunun dışında hiçbir şeye önem vermemiştir. Roman başkişisi, Ali ile yaptığı bir konuşmada yaptığı yanlış

evlilikten duyduğu pişmanlığı şu sözlerle dile getirir:

Kadınmış.. tuuh Allah kahretsin seni ulan! Kadın ne demek bir kez. Kadın dediğin adamın çevresinde dolandı mı içine rahatlık gelecek. Bileceksin ki her dolanıp gezdiği yerde bir işi yoluna koyuyor. Senin mallarını koruyor.. Rahatını düzenliyor.. İşlerini döndürüyor. Karı ayağa kalkınca, amanın yine kalktı, acap hangi sersemliği işleyecek diye bekleyip durdun mu, ona kadın mı diyeceğiz. İki sözü yan yana dizip söyleyemezse.. Karşına alıp eşimdir diye halleşemezsen. El yüzüne çıkarılacak bir avrat değilse, ne halt edeceksin. Hele bir de bu çorabı başına kendin ördünse. Güzel olsun yeter bize dedinse. Güzelmiş, buyur bakalım. Yandık oğlum, kurtulmak ne mümkün (Serhan, 1979, s. 121).

Alıntıdan anlaşıldığı gibi Demir Bey, beklentilerini karşılayamayan bir kadınla evlilik yapmıştır. Öyle ki evini/sözünü eşine emanet etmekten korkar olmuş, eşiyile ortak bir dil bulamamış ve evlilik yaptığı için büyük pişmanlık duymuştur. Huzursuz bir evlilik sürdüren Demir Bey, evinde doğru dürüst durmamaya başlar ve yılın sekiz dokuz ayını köyde geçirir. Çünkü şehirdeki evine her geldiğinde, karısıyla her yüzleştiğinde, sinir küpüne döner ve tekrar köyün yolunu tutar. Bu durumda evlilik, eş, aile ve çocuk; Demir Bey için bir tür yüke dönüşür. Zamanla Demir Bey; ailesinin, eşinin, çocuklarının tüm maddi ihtiyaçlarını gideren; fakat onlardan herhangi bir sevgi görmeyen biri haline gelir. Başkışı, geçimini üstlendiği eşi tarafından istenmediğini onun gözlerinden bile anlar ve bu durumu şu sözlerle ifade eder:

Bütün aklındakiler gözünde kadının. Bizi istemediğini, eve geldiğimize canının sıkıldığını

nı bir bir oku yüzünden. Peki ben ne edeyim, orası benim evim değil mi? Hepsini besleyen ben değil miyim. Beni neden istemezler. Suçumuz ne bizim?.. Biz nereye gidelim a Müzehher Hanım? Gözümüz gönlümüz açılsın diye aldık seni.. Bizi sevmedinse bir haftalık gelirken geriye, evine yolladık ya. Ne döndün geldin? İki ay sonra yine defledik. Ne zaman dah etsek dönüp geliyorsun. Bizi istemiyorsun öyle ya, evimize, ekmeğimize muhtaçlığın var (Serhan, 1979, s. 161).

Görüldüğü gibi roman başkışısı Demir Bey, aralarında kültür farkı olan biriyle evlenmiş ve bunun bedelini mutsuz bir aile yaşamı sürdürmekle ödemiştir. Bu evlilikte Müzehher Hanım da mutsuzdur; çünkü bir köylüyle evlenmekten memnun değildir. Fakat ona hep fakirler talip olmuş, o da evleneceği kişinin fakir olmasındansa zengin ama köylü olmasına razı gelmiştir. Müzehher Hanım, evlilik kararı alma sürecini şu sözlerle ifade eder: “Kapımızı çalanlar hep yoksul kişilerdi. İki çıplak hamamda yaraşır diyerekten annem aklımı çeldi. Varlıklı adam diyerekten... Adam köylü, şehir yaşamından hoşlanmıyor” (Serhan, 1979, s. 188). Her iki tarafın da birbiriyle geçinemediği bu evlilik, Müzehher Hanım’ım maddi kaygılarından dolayı sürmeye devam eder. Ama o, yine de her fırsatta kocasını küçümser. Yürüyüşüyle, giyinişiyle, bakışlarıyla kocasının köylülüğünü adeta yüzüne vurur. Demir Bey de durumu fark eder ve eşiyile olan asgari münasebetini bile istemsiz bir şekilde yerine getirir. Anlatıcı, Demir Bey’in hissiyatını ve Müzehher Hanım’la olan karı-koca ilişkisini şu sözlerle dile getirir:

Yatağa baktı. Bu geniş, bembeyaz tertemiz yatakta bir tek gecesi tatlı geçmemiştir. Yatak odasının dışında korkak, uysal davranan kadın buraya girince birden değişir, bambaşka

bir kadın olurdu. Serbest, utanmasız, kendine güvenen, tepeden bakışlı... Çoğu kez Demir Bey onun bakışlarında alaya, küçümsemeye benzer bir gülüş sezerdi. Bu halleri Demir Bey'i çileden çıkarır, kadına karşı kinini artırır, isteğini söndürürdü. Yatağa girer girmez arkasını döner uyurdu (Serhan, 1979, s. 221).

Müzehher Hanım, kocasına karşı hissettiği duyguları çocuklarına da yansıtır ve çocuklar, babalarından nefret eden kişiliklere bürünürler. Öyle ki dört kız çocuğunun tek ortak noktası babalarını beğenmemeleri ve küçümsemeleridir. Örneğin kızlardan Sevginaz, "Hem kendini hem çocuklarını yaktın. Şehirde adam mı kalmamıştı, gittin bir köylüye yamandın" (Serhan, 1979, s. 188) sözleriyle annesine serzenişte bulunur ve babasını küçümsediğini ifade eder. Çocuklar ve Müzehher Hanım, Demir Bey'e zorunlu olmadıkça herhangi bir saygı duymaz. Hiçbiri, aylar sonra evine dönen Demir Bey'e yakınlık göstermez. Demir Bey ise bunun üzerine çok daha fazla sinirlenir, evde bağırıp çağırır ve eşinden/çocuklarından gittikçe uzaklaşır. Demir Bey, yine huzursuz olduğu bir gün kendi kendisiyle şu minvalde konuşur:

Alinterimizle kurduğumuz eve gitmek gelmiyor içimizden... Köy köy dolaşıp metelik metelik topladıklarımızı oturdukları yerde çıtır çıtır yiyorlar da sen bizim babamızsın diye elimize, eteğimize varmıyorlar. Şeytan diyor topla hepsini, doldur kamyonu al git köye boşalt... İyi olur, iyi olur ya. Yaşatmazlar bizi cadılar. Aşımıza ağı katarlar da bizi zamansız gebertirler... Demek bir dmet düşmanı besleyeceğiz yaşadığımızca (Serhan, 2019, s. 220).

Bu duygular içerisinde olan roman başkisi Demir Bey, şehirden ve ailesinden git-

tikçe uzaklaşır. Günlerinin büyük kısmını köyde ve alışkın olduğu şekilde sürdürür, şehirdeki eşini ve çocuklarını kendisi için bir yük/düşman olarak görür. Öyle ki romanın sonunda tüm mal varlığını köyde kendisine çok benzeyen, çalışkan, onu çok seven Ali'ye bırakır. Böylece anlatı boyunca kendisine yük olarak gördüğü ailesini cezalandırmış olur. Çünkü eşi ve çocukları, sadece mal varlığından dolayı onun etrafında olmuş, hiçbiri onu özgül haliyle sevmemiştir. Ali ise paraya kıymet vermeyen ve uğruna canını verecek kadar Demir Bey'e bağlı olan bir karakterdir. Demir Bey, mal varlığını ailesine ve çocuklarına bıraktığında har vurulup harman savrulacağını bilir, tırnaklarıyla kaza kaza büyüttüğü mal varlığının bir anda yok olmasına razı olmaz. Bu bağlamda ölmeden önce tüm mal varlığını Ali'ye aktararak eşinden/çocuklarından ne kadar uzak bir yaşam sürdürdüğünü bir kez daha ortaya koymuş olur.

SONUÇ

1950-1980'li yıllar arasında popülerlik kazanan köy romanları; özellikle köylünün sorunlarını dile getiren, köylüleri aydınlatmaya/eğitmeye çalışan, toplumdaki sınıf farklılıklarına (ağa, köylü vb.) dikkat çeken, yanlış inançlara/gelenek ve göreneklere karşı duran bir işlev üstlenir. Fatma İrfan Serhan'ın 1979 yılında kaleme aldığı Karagöl adlı eseri, klasik bir köy romanı hüviyeti taşır. Eserde köyün yaşam biçimi, çalışma koşulları, aşk ve evlilikleri, kadın-erkek münasebetleri vb. belli bir kurgu çerçevesinde okura sunulur. Eserin izleksel kurgusu; çalışkanlık, din ve taassup, kadın-erkek eşitsizliği, uyumsuz evlilikler şeklinde sıralanabilir.

Romanın temel izleği; çalışıp çabalama, gayret gösterme, her şeyi Allah'tan beklemek yerine

kendi irade ve azmiyle bir şeyler elde etme olarak tespit edilebilir. Romanda çalışmak ve gayret göstermek, adeta bir ibadet mesabesine yükseltilir ve yüceltilir. Çalışan kişilerin hem kendilerine hem de topluma fayda sağladıklarına dikkat çekilir ve okurlar, çalışıp terakki etmeye yöneltilir. Bu bağlamda romanın idealist başkişisi, okura örneklik teşkil eder. Eserin ikinci önemli temel izleği olan din ve taassup; ilk temel izlek olan “çalışma”nın doğal bir sonucu olarak kurgu içinde yer alır. Çünkü yazar; insanın kendi gayretiyle bir şeyler elde etmesi ve her şeyi Allah’tan beklenmemesi gerektiği fikrini işlerken doğal olarak toplum içindeki yanlış tevekkül anlayışına dikkat çeker. Eserde yanlış dini inanışların köylüyü tembelleştirdiği, atalete sürüklediği, insanların sorunlarını Allah’a havale etmek suretiyle kendilerini pasifize ettikleri vurgulanır. Anlatıda bir yandan yanlış inançlara meyleden, tembel ve mutaassıp kişiler eleştirilirken öbür yandan dindar görünen; fakat insanları dolandıran, ahlaksızlık yapan ve ahlaksızlığa göz yuman, ikiyüzlü tipler eleştirilir.

Eserde dikkat çekilen bir diğer olgu kadın-erkek eşitsizliğidir. Kırsal kesimin bir gerçekliği olan ve erkeğin üstün tutulduğu bu anlayış, günümüzde gittikçe azalmakta ve anomali haline gelmektedir. Romanda ise bu durum sıradan bir olgu olarak gösterilir ve herhangi bir eleştiriye tabi tutulmaz. Kırsal kesimde erkek çocuğun kız çocuktan üstün tutulması, kız çocuğun mirastan mahrum bırakılması, kadının kocaya mutlak bir şekilde itaat etmesinin gerekliliği vb. unsurlar; romanda dikkat çekilen kadın-erkek eşitsizliği örnekleridir. Romanda öne çıkan son izlek ise uyumsuz evliliklerdir. Yazar, evlilikte kadın-erkek arasındaki denkleğin önemine dikkat çeker ve aralarında kültürel fark olan başkişi ile karısı arasındaki

geçimsizliği gün yüzüne çıkarır. Bir dağ köylüsü olan ve şehirli bir kız ile evlenen roman başkişisi, eserin sonuna kadar eşiyle çatışma içerisinde olur ve tüm çabasına rağmen bu evlilikten kurtulamaz. Böylece mutlu ve huzurlu bir ailenin tesis edilmesinde yaşam biçiminin, gelenek ve göreneklerin, inançların vb. birinci derece önemli olduğunu vurgulamış olur.

KAYNAKÇA

- Büyükokutan, A. T. (2013). Yapısal ve İşlevsel Özellikleriyle “Gelin Göçürme” (Muğla İli Örneği). *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (XXXIV), 35-56.
- Demren, Ç. (2003). Erkeklik, Ataerkillik ve İktidar İlişkileri. *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, 33-44.
- Gülendam, R. (2010). Türk Romanında Dine ve Din Adamına Bakış. *Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)*, (65-66-67), 310-319.
- Kalav, A. (2012). Namus ve Toplumsal Cinsiyet. *Mediterranean Journal of Humanities*, (11/2), 151-163. <https://doi.org/10.13114/MJH/20122743>
- Kaplan, R. (1997). Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Köy. Akçağ Yayınları.
- Kaya, U. (2012). Osmanlı’da Aile Bireylerinin Görevleri ve Sorumlulukları. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (XVI / 2), 477-513.
- Moran, B. (2007). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. İletişim Yayınları.
- Polat, Ö. (2011). Dilan. Evrensel Basım Yayın.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (2/8), 302-

312.

Serhan, F. İ. (1979). Karagöl. Hürriyet Yayınları.

Tahir, K. (2004). Bir Mülkiyet Kalesi. Tekin Yayınevi.

Tarhan, N. (2014). Bilinçli Aile Olmak. Timaş Yayınları.

Tepedelen, H. (2020). Fatma İrfan Serhan. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fatma-irfan-serhan> adresinden 23 Şubat 2024 tarihinde alınmıştır.

Yalçın, M. (Ed.). (2001). Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, C. 2. Yapı Kredi Yayınları. Toplumsal Cinsiyet Düzeni. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (2/8), 302-312.

Serhan, F. İ. (1979). Karagöl. Hürriyet Yayınları.

Tahir, K. (2004). Bir Mülkiyet Kalesi. Tekin Yayınevi.

Tarhan, N. (2014). Bilinçli Aile Olmak. Timaş Yayınları.

Tepedelen, H. (2020). Fatma İrfan Serhan. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fatma-irfan-serhan> adresinden 23 Şubat 2024 tarihinde alınmıştır.

Yalçın, M. (Ed.). (2001). Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, C. 2. Yapı Kredi Yayınları.